

SAMGONGUSKJAL

millum

Sambandsflokkin, Fólkaflakkin, Sjálvstýrisflokkin og Verkamannafylkingina á tingi

Polítíski setningurinn

Sambandsflokkurinn, Fólkaflokkurinn, Sjálvstýrisflokkurinn og Verkamannafylkingin á tingi eru samd um at skipa politiska samgongu á lögtingi og at skipa landsstýri fyrri lögtingsvalskeiðið fram til 1998.

Endamálið er at gera tað liviligt hjá fólki í einum skipaðum, stábilum, sosialt rættvísnum og rættarlaga tryggunum samfelagi, at fáa javnvág í samfelagsbúskapin, at útvega føroyska samfelagnum størri inntøku, at røkja fiskastovnar á Føroyaleiðunum við skynsemi og við ábyrgd fyrri framtíðini, at fáa fiskivinnuna at bera seg, at bøta um marknaðarviðurskifti sum heild, at fáa lønsemi aftur í vinnuna, at skapa nýggj arbeiðspláss, at lækka skattatrygð, at bøta um trupulleikarnar hjá sethúsaeigarum, at verja umhvørvið á sjógv og landi og at røkja og menna føroyskan mentanar- og siðarv.

Búskapar-, figgjar- og skattapolitikkur

Stevnumiðið er at fáa javnvág í búskapin, at fáa lønsemi í høvuðsvinnuna og vinnulívið annars og at útvega fleiri arbeiðspláss.

At røkka hesum máli er neyðugt at gera kappingarførið betri, at lækka kostnaðarstigið, at fáa betri marknaðaravtalu við ES, at vaksa áhugan at gera fløgur, at menna nýggjar vinnuvegir, og at fáa kapping í øllum tættum í vinnulívinum.

Avlop skal framvegis vera á handils- og gjaldsjavnanum. Langtíðarfiggjarætlan verður gjord við tí endamáli at reka tryggn figgjarpolitikk.

Miðað verður ímóti at fremja sparringar, so figgjarlógin javnvágur. Útreiðslur landskassan skal lagast eftir teimur inntøkum, sum samfelagið hevur.

Bygnaðurin í almenna sektorinum má endurskoðast og rationalisera, sum hann gerst lutfalsiga bíligari og kemur í javnvág við virðisskapandi sektorin.

Skatta- og tollmál

Alneyðugt er at lækka skattatrygð.

Borið verður so í bandi, at skattaskipanin verður ikki atvoldin til, at fólk framvegis flyta av landinum. Við atlit at feroyingum í vinnu uttanlands, skal skattaskipanin gera tað møgulegt hjá húski teirra at verða búgvandi í Føroyum.

Skattalógávan skal ikki darva virkshugin, men skal eggja til vinnuligt fyrirtaksemi. Miðað verður ímóti eini bruttoskattalíknandi skipan.

Hægi botnfrádráttur skal tryggja, at láginntøkurarnar skulu verða lagaligari skattar. Frádráttur skal tryggja, at fólkapensjónin er skattafrí.

Marginalskatturinn verður lækkaður.

Ferðafraðrátturinn millum heim og arbeiðspláss og telefonfrádráttur til langfarafiskimenn eiga at verða roknaður upp skattafrí grundupphæddina.

Hjúnabandsstöða skal ikki hava skattliga ávirkan. Skattalógin verður broytt soleiðis, at hjúnafelagar í ávísan mun kunnu býta skattskyldugu inntøkuna sundur sínámillum.

At stimbra virksemd og lækka kostnaðarstigið skal møguleiki verða at diffrentiera meirvirðisgjaldið, eitt nú viðvíkjandi arbeiðslønnum.

Í hesum sambandi verður meirvirðisgjaldið á tænastuvinnuni og smádnáði lækkað.

Figgjaroggnaravgjald verður avtikið.

Bankamál

Neyðugt verður at fáa kapping aftur í bankavinnuna.

Vinnulív

At fáa lønsemi í vinnulívið:

- 1) má verða bøtt um kostnaðarstigið,
- 2) mugu almennar forðingar og tyngjandi avgjöld takast burtur,
- 3) mugu marknaðarviðurskiftini verða bøtt, so at vinnan verður kappingarføri,
- 4) mugu verandi stuðulskipanir endurskoðast við tí fyrri eyga at lækka kostnaðarstigið.

Rikin verður fiskivinnupolitikkur, sum tryggjar skynsama stovnsrøkt, sum miðar ímóti at fáa veiðiflotan at bera seg, tryggjar fiski- og útróðrarnummonn sømiliga úrtøku, vinnur og varðveitir flest møgulegt rættindi í fremmandum og altjóða sjógv, tryggjar, at veiðin verður soleiðis umsitin,

at hon gevur mest møgulegan samfelagsvinning.

Endamálið við vinnupolitikkunum verður at troyta alt tað tilfellið, sum kann geva samfelagsligan vinning. At røkka hesum máli, verða sum skjótast skaptir útvegir, sum kunnu stimbra tilfisk virksemd.

Stovnsrøktin, veiðiskipanin og at menna teir ymsu veiðihættirnar verða avgjörd í neyvari samvinnu við partarnar í fiskivinnuni og fiskifrøðingur.

Húskaveiðin eiga at fáa best møgulegar sømdir at verja heimafiskiskapin. Veiði eftir óroyndum fiskasløgum, t.d. í altjóða sjógv og á djúpum vatni, verður stuðlað. Ansæð verður eftir, at tillutaðar kvotur í fremmandum sjógv verða nýttar so, at søgulig rættindi fara ikki fyrri skeyði.

Hildið verður fram við menningararbeiðinum at seta út yngul at menna fiskaalng og havbit.

Alivinna

Alivinna er ein týðandi tættur í samfelagsbúskapin.

Ótrotytt møguleikar liggja í at menna vørur úr alifiski. Karmarnir um hetta eru lutvist til og eiga at verða bøttir.

Kynsbót, aling, smoltframleiðsla og sjúkrafyrbygging verða stuðlað við atlit at okkara kappingarneytum og eftir galdandi figgjarligum fyrirtreym.

Sum tæknifrøðin tekur seg fram, verður birt undir at ala longri úti og harvið økja um framleiðsluna.

Fiskiviðgerð

At vaksa um fiskiviðgerð á landi er neyðugt at skipa so fyrri, at tað loysir seg at avreiða í Føroyum alt tað, sum føroysk skip fiska, og soleiðis at fortreytir verða skaptar fyrri meiri lögubugi, fyrirtakssemi og at menna vaksandi virksemd um alt landið.

Somuleiðis verður eisini miðað ímóti, at flakavirkisvinnan aftur kemur á privatir hendur.

Haraftrat er neyðugt at fáa meiri fisk avreiddan í Føroyum, enn okkara egna skip hava møguleika at veiða.

Triðjalandfiskur verður tí avgerandi tættur í meiri virksemd á landi. Fortreytin, at hetta virksemd kann verða kappingarført og gevur iskoyti til landsbúskapin, er betri kostnaðarstigi og betri marknaðararagongd.

Fyrirtreitur verða at gera, fyrri at sildin og annar pelagiskur fiskur verður virkaður sum mest í Føroyum til hægst møgulegt útlutningsvirði.

Føroyar skulu fyrriræka seg til at gerast ein norðuratlantiskur avreiðingar- og fiskiðnaðardepil.

Dentur skal verða lagdur á at virka og selja fyrsta floks vørur. Reint umhvørvi er eitt aktiv í marknaðarføringini. Rannsóknir á havbotninum halda fram at kanna framtíðar møguleikar og styrkja uppfatanina í umheiminum, at okkara sjógvar er reinur.

Sjóvinna

Farmavinna eiga at fáa so mikið góðar sømdir, at hon fær umstøður at mennast.

Arbeitt verður fyrri at skapa neyðugar fyrirtreitur fyrri føroyskum handilsflota.

FAS-skipanin eiga at varðveitast og bótast, so hon kann virka eftir ætlan.

Samferðslan við útheimin má verða skipað soleiðis, at hon – á privatum hondum – tryggjar útlutningsvinnuni best møguleg kor.

Ídnaður og handverk

Miðað verður eftir at menna nýggjar vinnuvegir bæði til heimamarknaðin og útlutnings.

Umráðandi er at vekja ans hjá feroyingum at keypa egna framleiðslu.

Virkað verður fyrri meiri samvinnu við umheimin í handverki og ídnaði, eitt nú til marknaðarkanningar hjá fakligum samtøkum og felagsskapum.

Handverkaravinnan verður ment í samráð við vinnufelögin.

Stuðulskipanir til vinnuna verða endurskoðaðar. Virksemd hjá Menningar- og Ídnaðargrunninum verður umskipað. Endamálið og virksemd hjá Menningarstovuini verða endurskoðað.

Reglugerðin fyrri Framtaksgrunnin verður endurskoðað.

Landbúnaður

Endamálið er, at vit mest møgulegt gerast sjálvbjargin við

landbúnaðarvørur í Føroyum.

Vinnan eiga at sleppa undan kappingaravlagandi til-tøkum, og landbúnaðurin verður stimbraður við royndum og undirvísing.

Jarðarlógin skal tillagast, so hon m.a. mest møgulegt gagnar smáu plássunum, har jarðarbrúkið mest møgulegt er álitid, og á slíkan hátt, at vinnan gerst meira fjøltáttað.

Jarðarlógin og virksemd hjá Jarðráðnum verða endurskoðað.

Oljuvinna

Valdið á undirgrundini verður verandi á føroyskum hondum.

Í sambandi við at bjóða út rættindi at leita eftir olju o.ø. á føroyskum øki eiga dentur at verða lagdur á at fáa sum mest burtur úr búskaparlaga, við beinleiðis gjøldum fyrri rættindi, og at fáa feroyingar í vinnu hjá oljufeløgnum, og treyta okkum, at feroyingar og føroyskar fyrirtøkur eru so nógv sum gjørligt uppi í tænastuveitingunum.

Føroysk vinnuvirki í sambandi við oljuvinnuna eiga at sleppa til arbeiðis sum skjótast.

Umráðandi er, at farið verður gjølliga til verka við fyrri-reikingum og tí neyðuga lóggevandi arbeiðinum.

Lóggevið má verða soleiðis, at henda vinna minst møgulegt nerrar fiskivinnu og umhvørvi.

Miðað verður ímóti at verandi teknisk vitan kemur meira til gagns enn higartil.

Orka

Av tí at stórar partur av landsins inntøkum verður nýttur til orku á sjógv og landi, er umráðandi at reka ein orkupolitikk, sum er framsýgdur og mest møgulegt ger okkum óheft av termiskari orku.

Kanningar og smáar fløgur kunnu stóðugt verða gjørdar í vind- og aðra alternativu orku.

Við sparring av innfluttari orku, olju o.ø. í huga verða samráðingar tiknar upp við SEV um víðari úthygging av vatnorkuni, tá figgjarligu fyrirtreitur eru til staðar.

Arbeidsmarknaðarmál

Langtíðararbeiðsloysi kann ikki góðtakast sum varandi fyrirbyrgi.

Til tess at minka um arbeiðsloysið verður miðað eftir at lækka skattatrygð og kostnaðarstigið.

Arbeidsloysisskipanin verður framvegis ein tryggingarskipan.

Ferðavinna

Neyðugt er at bøta um umstøðurnar hjá ferðavinnuni, eitt nú við at taka burtur forðingar og fáa í lag betri samskipan millum allar partar av ferðavinnuni.

Skipað verður soleiðis fyrri, at ferðavinnan spjallir ikki náttúruna og er ikki til bága fyrri búfasta fólkið.

Familju- og bústaðarpolitikkur

Familjan er kjarnin í samfelagnum.

Kannað verður í hvønn mun ansingarstuðul kann fylgja barinum.

Grundsjónarmiðið er at virka fyrri, at allar familjur kunnu búgva í egnum bústaði.

Barnafrádrátturinn í landsskattinum verður hækkaður.

Sethúsaskuldin

Skattligu fylgurnar av ógildnum sethúsarentum, sum fylgja av sethúsaloysn landsstýrisins, verða at taka til viðgerðar sum skjótast.

Mentan og andsliv

Søvn og stovnar, sum røkja Føroya náttúru, føroysk fornminni, mál, mentanar- og siðarv, verða stuðlað.

Einkarrættur út- og sjónvarpsins verður avtikin.

Føroyskar sjónvarpsendingar verða tekstaðar innan fyrri verandi figgjakarmar.

Bert eitt úttarpgjald at rinda fyrri hvørt húski.

Navnalógávan verður endurskoðað.

Útbúgvingarmál

Gjerd verður útbúgvingarætlan fyrri útbúgvingarverkið við tí endamáli at leggja fast best hóskandi innihald og bygnað við atlit at framtíðar útbúgvingum, samskipanum og at